

SABIEDRISKO
PAKALPOJUMU
REGULĒŠANAS
KOMISIJA

KONSULTĀCIJU DOKUMENTS

Par pietiekamas cenu starpības aprēķināšanas metodiku elektronisko sakaru nozarē

2020.gada 19.novembris
Rīga

Ūnijas iela 45
Rīga, LV-1039
Latvija

T: +371 67097200
F: +371 67097277
E: sprk@sprk.gov.lv

www.sprk.gov.lv

Satura rādītājs

I Konsultāciju dokumenta kopsavilkums.....	3
II Normatīvā akta projekta izstrādes nepieciešamība	3
1) Pamatojums.....	3
2) Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas.....	4
3) Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	4
III Cenu starpības pārbaudes darbības pamatprincipi.....	4

Pielikumā:

1. Lēmuma projekts "Par pietiekamas cenu starpības aprēķināšanas metodiku elektronisko sakaru nozarē".
2. "WIK-Consult" rokasgrāmata pietiekamas cenu starpības aprēķina modeļa lietošanai.
3. "WIK-Consult" pietiekamas cenu starpības aprēķina modelis pēc Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas pasūtījuma.

I Konsultāciju dokumenta kopsavilkums

Konsultāciju dokumenta mērķis ir informēt sabiedrību un uzzināt ieinteresēto personu viedokli par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) lēmuma projektu "Par pietiekamas cenu starpības aprēķināšanas metodiku elektronisko sakaru nozarē" (turpmāk – Metodikas projekts).

Saskaņā ar Elektronisko sakaru likuma 8.panta pirmās daļas 12.punktu Regulators nosaka un publicē oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" pietiekamu vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības pakalpojumu cenu starpības aprēķināšanas metodiku.

Metodikas projekts sagatavots, ievērojot nepieciešamību regulēt vairumtirdzniecības līmeņa vietējas piekļuves fiksētā vietā tirgu (turpmāk – tirgus 3a) un plašpatēriņa produktu vairumtirdzniecības līmeņa centralizētas piekļuves fiksētā vietā tirgu (turpmāk – tirgus 3b), jo saistītajos mazumtirdzniecības tirgos nav vērojama efektīva konkurence.

Lai veicinātu konkurences attīstību elektronisko sakaru tirgū, nepieciešams nodrošināt, ka neveidojas nepietiekama cenu starpība starp vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības tarifiem (turpmāk – Cenu starpība) un tā ir pietiekami liela, lai nodrošinātu citiem komersantiem iespēju gūt samērīgu peļņu no mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanas.

Metodikas projekta plānotais spēkā stāšanās laiks – 2021.gada 31.marts.

Priekšlikumus un komentārus par Metodikas projektu lūdzam Regulatoram iesniegt rakstveidā, kā arī elektroniskā formā, nosūtot tos uz elektroniskā pasta adresi sprk@sprk.gov.lv, līdz **2020.gada 20.decembrim**.

Regulatora sagatavotais Metodikas projekts ir pievienots šā dokumenta pielikumā.

II Normatīvā akta projekta izstrādes nepieciešamība

1) Pamatojums

Regulators, pamatojoties uz Elektronisko sakaru likuma 8.panta otro daļu un uz likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 9.panta pirmās daļas 9.punktu un otro daļu, atbilstīgi savai kompetencei patstāvīgi pieņem lēmumus un administratīvos aktus, kas ir saistoši konkrētiem elektronisko sakaru komersantiem. Pieņemtā lēmuma vai izdotā administratīvā akta pamatojumā Regulators ņem vērā Eiropas Komisijas ieteikumus attiecīgajā jautājumā.

Saskaņā ar Elektronisko sakaru likuma 8.panta pirmās daļas 12.punktu Regulators nosaka un publicē oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" tarifu aprēķināšanas metodiku un izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku, kā arī pietiekamu vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības pakalpojumu cenu starpības aprēķināšanas metodiku.

Elektronisko sakaru likuma 42.panta trešā daļa paredz, ja elektronisko sakaru komersantam ir pienākums tuvināt tarifus izmaksām, tad tam jāpierāda Regulatoram, ka tarifi ir balstīti uz pamatotām izmaksām, ņemot vērā peļņu par veiktajām investīcijām. Regulators izmaksu aprēķināšanai var izmantot arī citas metodes, nevis tās, kuras izmantojis elektronisko sakaru komersants, kā arī pietiekamu vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības pakalpojumu cenu starpības aprēķināšanas metodiku. Regulators var pieprasīt, lai elektronisko sakaru komersants sniedz savu tarifu un izmaksu pamatojumu. Ja Regulators konstatē, ka tarifā iekļautās izmaksas nav pamatotas vai tarifi nav tuvināti izmaksām, tas ir tiesīgs apturēt šo tarifu piemērošanu un noteikt tarifu augšējo robežu vai arī uzdot elektronisko sakaru komersantam koriģēt tarifus.

Tirgi 3a un 3b ir minēti Eiropas Komisijas 2014.gada 9.oktobra ieteikumā 2014/710/ES par konkrētajiem produktu un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt

nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem (turpmāk – Ieteikums – 2014).

Regulators sabiedrību ar ierobežotu atbildību "Tet" (turpmāk – SIA "Tet") ir noteicis par elektronisko sakaru komersantu ar būtisku ietekmi tirgos 3a un 3b un ir pieņēmis šādus lēmumus:

- 1) 2007.gada 31.janvāra lēmums Nr.23 "Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Lattelecom" būtisku ietekmi atsaistītas piekļuves (t.sk. daļējas piekļuves) metālistiskajām abonentlīnijām un to segmentiem, lai nodrošinātu platjoslas datu pārraides un balss pārraides pakalpojumus Latvijas Republikas teritorijā, tirgū";
- 2) 2007.gada 31.janvāra lēmums Nr.24 "Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Lattelecom" būtisku ietekmi platjoslas piekļuves vairumtirdzniecības Latvijas Republikas teritorijā tirgū";
- 3) 2013.gada 19.decembra lēmums Nr.244 "Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Lattelecom" būtisku ietekmi piekļuves vairumtirdzniecības (fiziskā) tīkla infrastruktūrai (ieskaitot kopējo vai pilnībā atsaistīto piekļuvi) fiksētā atrašanās vietā tirgū";
- 4) 2013.gada 19.decembra lēmums Nr.245 "Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Lattelecom" būtisku ietekmi platjoslas piekļuves vairumtirdzniecības tirgū";
- 5) 2018. gada 4. oktobra lēmums Nr.115 "Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Lattelecom" būtisku ietekmi vairumtirdzniecības līmeņa vietējās piekļuves fiksētā vietā tirgū un plašpatēriņa produktu vairumtirdzniecības līmeņa centralizētas piekļuves fiksētā vietā tirgū".

Regulators, pieņemot iepriekšminētos lēmumus, ir noteicis SIA "Tet" dažādas saistības un pienākumus, tostarp tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību, kas ietver arī pienākumu nodrošināt pietiekamu cenu starpību, t.i., tirgus 3a un 3b pakalpojumu un ar to saistīto pakalpojuma elementu pakalpojumu tarifi nedrīkst veidot nepietiekamu cenu starpību saskaņā ar Regulatora pietiekamas pakalpojumu cenu starpības aprēķināšanas metodiku elektronisko sakaru nozarē. Pietiekama cenu starpība nozīmē, ka visu to tirgus 3a un 3b pakalpojuma elementu tarifu kopsumma un papildu izmaksas, kas ir nepieciešamas, lai sniegtu katru konkrēto fiksētās platjoslas piekļuves (vai ar to sasaistīto) pakalpojumu mazumtirdzniecībā, ir zemākas par SIA "Tet" sniegto mazumtirdzniecības pakalpojumu tarifiem un starpība starp šiem tarifiem ir pietiekami liela, lai nodrošinātu citiem elektronisko sakaru komersantiem iespēju gūt samērīgu peļņu no mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanas.¹

2) Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas

Konsultāciju dokumentu izstrādā Regulatora izpildinstitūcija, izmantojot "WIK-Consult" sagatavoto pietiekamas cenu starpības aprēķina modeli.

3) Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt

Konsultāciju dokumentā ietvertais regulējums varētu ietekmēt vairumtirdzniecības elektronisko sakaru pakalpojumu lietotājus un netieši arī mazumtirdzniecības elektronisko sakaru pakalpojumu galalietotājus.

III Cenu starpības pārbaudes darbības pamatprincipi

Nepietiekama Cenu starpība ir potenciāla konkurences problēma elektronisko sakaru tirgos, jo īpaši platjoslas interneta piekļuves tirgos.

¹ ERG Common Position on the approach to Appropriate remedies in the new regulatory framework (http://www.ictregulationtoolkit.org/action/document/download?document_id=2408)

Nepietiekamas Cenu starpības situācijā alternatīvais komersants nespēj rentabli nodrošināt savus mazumtirdzniecības pakalpojumus par tādām cenām, kādas piedāvā komersants ar būtisku ietekmi vairumtirdzniecības tirgos 3a un 3b (turpmāk – regulētais komersants). Nepietiekama Cenu starpība veicina neefektīvu konkurenci, kaitē patērētājiem, neļauj ienākt tirgū jauniem komersantiem, ierobežo konkurentu izaugsmi vai rada apstākļus tiem pamest tirgu.

Konkurences problēmas apjomu saasina plaši izplatītā pakalpojumu sasaistīšana mazumtirdzniecības līmenī, kas ļauj veikt šķērssubsidēšanu starp regulētām un neregulētām sasaistīto pakalpojumu sastāvdaļām. Platjoslas interneta piekļuve, kas tiek nodrošināta mājāsaimniecībām, tiek iegādāta arī kā daļa no sasaistītu pakalpojumu piedāvājumiem.

Cenu starpība ir pietiekama, ja starpība starp alternatīvā komersanta ieņēmumiem no mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanas un saistītajām izmaksām par regulēto vairumtirdzniecības pakalpojumu izmantošanu sedz komersanta papildu izmaksas, kas ir nepieciešamas, lai sniegtu mazumtirdzniecības pakalpojumus, ieskaitot konkurētspējīgu kapitāla atdevi.

Cenu starpības aprēķins ietver šādus trīs galvenos mainīgos lielumus:

- 1) regulēto vairumtirdzniecības pakalpojumu tarifi;
- 2) mazumtirdzniecības pakalpojumu tarifi, kurus piedāvā, izmantojot vairumtirdzniecības pakalpojumus;
- 3) mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanas izmaksas.

Šī metodika izstrādāta, ievērojot Eiropas Komisijas 2013.gada 11.septembra ieteikumu 2013/466/ES par saskanīgiem nediskriminēšanas pienākumiem un izmaksu aprēķināšanas metodēm, lai veicinātu konkurenci un uzlabotu ieguldījumu vidi platjoslas pakalpojumu jomā (turpmāk – Ieteikums) II pielikumu, kurā noteikti attiecīgie parametri *ex ante* Cenu starpības pārbaudei. Ievēroti arī Eiropas Elektronisko sakaru regulatoru iestādes (turpmāk – BEREC) 2014.gada 5.decembra Norādījumi BoR (14) 190 attiecībā uz regulatīvo grāmatvedības pieeju cenu starpības pārbaudei².

Ieteikums nosaka koncepciju *ex ante* Cenu starpības pārbaudes piemērošanai attiecībā uz nākamās paaudzes piekļuves (turpmāk – NGA) produktiem, lai nodrošinātu konkurenci, vienlaikus ļaujot regulētajam komersantam, kurš iegulda NGA tīklos, panākt lielāku cenu elastību gan vairumtirdzniecības, gan mazumtirdzniecības līmenī.

Turklāt, kaut arī Ieteikums skaidri koncentrējas uz *ex ante* Cenu starpības aprēķiniem, metodikā ir paredzēti arī *ex post* Cenu starpības aprēķini.

Saskaņā ar šo nosacījumu alternatīvais komersants gūst saprātīgu peļņu no savām darbībām mazumtirdzniecībā. Saprātīgu peļņu nosaka kapitāla izmaksas, kuru apjomu norāda vidējās svērtās kapitāla atdeves likmes (turpmāk – WACC) vērtība.

Regulētie vairumtirdzniecības pakalpojumi

Cenu starpības aprēķinu piemēro elektronisko sakaru tirgos, kuros Regulators, veicot tirgus analīzi, ir konstatējis, ka tajos eksistē regulētais komersants un tam ir piemērotas piekļuves saistības. Regulators Cenu starpības aprēķinā ņem vērā šādus vairumtirdzniecības pakalpojumus:

- Virtuālā atsaistīšana (VULA);

² BEREC Guidance on the regulatory accounting approach to the economic replicability test (i.e. ex-ante/sector specific margin squeeze tests), BoR (14) 190 (https://www.berec.europa.eu/eng/document_register/subject_matter/berec/regulatory_best_practices/guidelines/4782-berec-guidance-on-the-regulatory-accounting-approach-to-the-economic-replicability-test-ie-ex-antesector-specific-margin-squeeze-tests)

- Piekļuve datu plūsmai reģionālajā līmenī atvērto sistēmu saskarne (turpmāk – OSI) 2 slānī;
- Piekļuve datu plūsmai reģionālajā līmenī OSI 3 slānī;
- Piekļuve datu plūsmai nacionālajā līmenī OSI 2 slānī;
- Piekļuve datu plūsmai nacionālajā līmenī OSI 3 slānī.

Mazumtirdzniecības pakalpojumi

Cenu starpības aprēķina izmantošanai jābūt samērīgai ar mērķiem un jāņem vērā izmaksas, kas rodas gan Regulatoram, gan komersantiem, tādēļ Regulators neveic visu mazumtirdzniecības pakalpojumu Cenu starpības aprēķinu.

Izvērtējot, kurus mazumtirdzniecības pakalpojumus analizēt, jāņem vērā, ka izvēlētajiem mazumtirdzniecības pakalpojumiem jāatspoguļo attiecīgs alternatīva komersanta mazumtirdzniecības piedāvājums. Ņemot vērā Ieteikumu, ne vienmēr ir nepieciešams veikt Cenu starpības aprēķinu visam platjoslas produktu spektram, bet tikai vadošiem pakalpojumiem.

Ieteikumā noteikts, ka nav jāveic visu mazumtirdzniecības piedāvājumu Cenu starpības aprēķins, bet tikai vadošiem pakalpojumiem (Ieteikuma 66.apsvērums). Vadošie pakalpojumi var būt gan atsevišķi pakalpojumi, gan sasaistītie pakalpojumi, kuros ietilpst mazumtirdzniecības pakalpojumi, kuru pamatā ir attiecīgie regulētie vairumtirdzniecības pakalpojumi.

Vadošie mazumtirdzniecības pakalpojumi tiek noteikti, pamatojoties uz galalietotāju skaitu. Galalietotāju skaits ļauj identificēt svarīgākos regulētā komersanta mazumtirdzniecības piedāvājumus. Galveno mazumtirdzniecības pakalpojumu noteikšanai izvēlēti tie regulētā komersanta piedāvātie mazumtirdzniecības pakalpojumi, kurus kopumā lieto 85% no galalietotājiem vai galalietotāju skaits ir vismaz 5% no katras pakalpojumu grupas galalietotāju kopskaita katrā no noteiktajām elektronisko sakaru pakalpojumu grupām.

Galalietotāju skaita izmantošana par rādītāju, lai noteiktu vadošos pakalpojumus, ir saprātīga un pragmatiska pieeja.

Mazumtirdzniecības pakalpojumu ģeogrāfiskais mērogs

Vairumtirdzniecības pakalpojumu sniedzēja ģeogrāfiskais tīkla pārklājums būtībā nosaka ģeogrāfisko mērogu mazumtirdzniecības pakalpojumiem, kas balstās uz vairumtirdzniecības pakalpojumiem.

Vairumtirdzniecības tirgos regulētais komersants tiek noteikts visā Latvijas Republikas teritorijā, tādēļ Cenu starpības aprēķins notiek Latvijas Republikas mērogā.

Mazumtirdzniecības tirgus daļa

Cenu starpības aprēķinā izmantotā alternatīvā operatora tirgus daļa ir tieši saistīta ar pieņemto efektivitātes līmeni. Galalietotāju skaitam un attiecīgajai tirgus daļai, kuru alternatīvais komersants var sasniegt mazumtirdzniecības tirgū, ir tieša ietekme uz mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanas izmaksas izmaksām, jo atsevišķas vienreizējas izmaksas (piemēram, galalietotāju piesaistīšanas izmaksas) tiek sadalītas starp visiem galalietotājiem. Tā kā alternatīvais komersants ir atkarīgs no konkrēta vairumtirdzniecības pakalpojuma, regulētā komersanta elektronisko sakaru tīkla ģeogrāfiskais mērogs ierobežo maksimālo galalietotāju skaitu.

Ievērojot Latvijas Republikas kontekstu, attiecīgajai tirgus daļai ir jāatbilst šādām prasībām:

- 1) attiecīgajai tirgus daļai jābūt pietiekami mazai, lai alternatīvais komersants varētu ienākt tirgū un paplašināt mērogu;

- 2) attiecīgajai tirgus daļai vajadzētu pieļaut tirgus struktūru ar pietiekamu kvalificētu komersantu skaitu efektīvas konkurences nodrošināšanai.

Regulators aprēķinam nosaka tādu alternatīvā komersanta konkrētā tirgus daļu, kas tam ir nepieciešama, lai tas darbotos rentabli elektronisko sakaru pakalpojumu tirgū.

Regulators, veicot Cenu starpības aprēķinu, izveido alternatīva komersanta modeli. Modelētais komersants ir balstīts uz regulētā komersanta elektronisko sakaru tīklu, galalietotāju skaitu, sniegto mazumtirdzniecības pakalpojumu tarifiem un veidiem un citiem regulētā komersanta un alternatīvo komersantu datiem, mērogojot tos atbilstoši pietiekami efektīva komersanta (turpmāk – REO³) metodei, kas novērtē alternatīvā operatora spēju gūt peļņu no mazumtirdzniecības elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanas, izmantojot regulētos vairumtirdzniecības pakalpojumus.

REO metode vislabāk atbilst šīs metodikas pamatmērķim – veicināt konkurenci. REO metode ir spējīga identificēt un iekļaut attiecīgo alternatīvo komersantu izmaksas, nevis regulētā komersanta izmaksas. REO metode precīzāk ņem vērā konkurences apstākļus reālajā pasaulē, salīdzinot ar citiem aprēķiniem.

Regulatoram ir jānosaka galalietotāju skaits vai tirgus daļa, kas alternatīvajam komersantam jāsasniedz, lai tas būtu dzīvotspējīgs konkurents Latvijas Republikā. Eiropas Savienības valsts regulatīvās iestādes iepriekš ir izmantojušas 5–25% tirgus daļu Cenu starpības aprēķinam.⁴ Cenu starpības aprēķins izveidots tā, lai varētu pārliecināties, ka šāds alternatīvais komersants ir dzīvotspējīgs elektronisko sakaru tirgū.

Ieteikumā (67.apsvērums) kā ieteicamais izmaksu standarts norādīts ilgtermiņa vidējo papildu izmaksu plus⁵ (turpmāk – LRIC+).

Tikai šis izmaksu standarts nodrošina, ka jaunie tirgus dalībnieki var atgūt faktiski radušās izmaksas. LRIC+ ir kopīgo izmaksu izmaiņas, kuras rodas no ražošanas pieauguma produkcijas ieguves daudzumā, kas var būt visa attiecīgā produkta ieguve vai tikai papildu ieguve, kura saistīta ar apskatāmo darbību. LRIC ietver visas produkta specifiskās izmaksas, pat neatgūstamās izmaksas. LRIC+ ietver attiecīgā pakalpojuma kopīgo/pieskaitāmo izmaksu uzcenojumu. Lai nodrošinātu, ka efektīvi strādājošs alternatīvais komersants var darboties tirgū, attiecīgais pieaugums ir definēts tā, lai tas ietvertu visas attiecīgās tiešās un netiešās pakārtotās izmaksas.

Paļaušanās tikai uz mainīgajām izmaksām neietver fiksēto izmaksu attiecināšanu, kas ir galvenā izmaksu sastāvdaļa, ar kuru saskaras komersanti. Ar šādu pamatojumu var pieņemt tikai īstermiņa lēmumus par cenām. LRIC+ standarts ir noderīgs lēmumiem par ienākšanu tirgū, kuriem ir nepieciešama visu attiecīgo izmaksu segšana ilgtermiņā. Balstīšanās uz kopīgām vai pilnībā attiecinātām izmaksām nav lietderīga, jo šie izmaksu standarti ignorē efektivitātes apsvērumus.

LRIC+ izmaksu standarta piemērošanu pakārtotajām tīkla izmaksām vislabāk var īstenot, izmantojot augšupēju izmaksu modelēšanas pieeju. Šī ir uzticamākā pieeja alternatīvā komersanta efektīvo elektronisko sakaru tīkla izmaksu aprēķināšanai, ko nosaka konkrēts uzņēmējdarbības modelis un konkrēta tirgus daļa. Operatora faktiskās izmaksas tirgū var būt neefektīvas vai arī neatspoguļot alternatīvā komersanta īsto lielumu (tirgus daļu).

Augšupējas modelēšanas pamatā ir ar pakalpojumu saistītās prasības elektronisko sakaru tīkla mērogošanai, ar kurām saskaras REO.

³ Angļu val. – *Reasonably Efficient Operator*

⁴ *BEREC Guidance on the regulatory accounting approach to the economic replicability test (i.e. ex-ante/sector specific margin squeeze tests)*, BoR (14) 190.

⁵ LRIC+ (*Long-run Incremental Costs Plus*) – ilgtermiņa papildu izmaksu plus modelis.

Šādai augšupējas modelēšanas pieejai nepieciešama informācija par kopējo galalietotāju skaitu, saistīto noslodzi diennakts stundā ar augstāko pieprasījumu, kā arī elektronisko sakaru tīkla informācija par piekļuves mezglu skaitu visas valsts pārklājumam. Tad pakārtotās tīkla izmaksas var aprēķināt, nosakot vajadzīgos resursus/iekārtas, kas nepieciešami, lai sniegtu pakalpojumus galalietotājiem, kuriem ir noslēgts elektronisko sakaru pakalpojumu līgums ar mēreni efektīvu operatoru, ņemot vērā tiem nepieciešamo noslodzi/pakalpojumus.

LRIC+ metodika nodrošina, ka mēreni efektīva operatora mēroga un vērīga ekonomikas radītie ietaupījumi sakrīt ar tā galalietotāju bāzi, noslodzi un tirgus daļu. Tirgus daļu izmanto, lai noteiktu galalietotāju skaitu, uz kuriem attiecas mēreni efektīva operatora pakārtotais tīkls.

Attiecībā uz mazumtirdzniecības izmaksām ir izvēlēta vienkāršotāka pieeja. Regulators mazumtirdzniecības izmaksu aprēķinu balsta uz darbības izdevumiem (OPEX), kas ir orientēti uz mazumtirdzniecības izmaksām. Pretstatā elektronisko sakaru tīkla izmaksām, kas iegūtas, pamatojoties uz stingriem inženiertehniskajiem noteikumiem un atbilstošām iekārtām, aktivitātes un investīcijas, kas saistītas ar mazumtirdzniecības izmaksām, ļauj daudz elastīgāk radīt pakalpojumus un tādējādi arī kontrolēt izmaksas.

Saskaņā ar REO metodi modelī izmantotajām mazumtirdzniecības izmaksām ir jāatspoguļo REO izmaksas. Ja šādi dati nav pieejami, Regulators mazumtirdzniecības izmaksu aprēķināšanai var izmantot datus, kas iegūti no regulētā komersanta. Izmantojot šos datus par izmaksām kā atsauci, iespējams piemērot pamatotas mēroga un efektivitātes korekcijas.

Vidējā svērtā kapitāla atdeves likme

Regulators, aprēķinot kapitāla atdeves likmi, ievēro Eiropas Elektronisko sakaru regulējošās iestādes publicēto ziņojumu par kapitāla atdeves likmes parametru aprēķiniem. WACC atspoguļo uzņēmējdarbībā ieguldītā kapitāla alternatīvās izmaksas un tādējādi ieguldījumu atdevi, kas nepieciešama, lai kompensētu šīs alternatīvās izmaksas. WACC ir jāatspoguļo efektīva alternatīvā komersanta mazumtirdzniecības komercdarbības risks, tāpēc tas ir jāiekļauj attiecīgajā pakārtotā izmaksu aprēķinā.

Cenu starpības aprēķinā izmantotajai WACC jāatspoguļo REO mazumtirdzniecības komercdarbības risks. Pretējā gadījumā starpība starp vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības cenu nav pietiekama, lai efektīvs konkurents nopelnītu atbilstošu kapitāla atdevi mazumtirdzniecības tirgū.

Stacionārā stāvokļa pieeja⁶ pieņem, ka pašreizējā tirgus situācija apskatītajā laika posmā saglabājas nemainīga. Attiecībā uz mazumtirdzniecību tas nozīmē analizētajā laika periodā nemainīgu mazumtirdzniecības galalietotāju skaitu ar nemainīgu galalietotāja profilu, kas abonē noteiktus sasaistītos mazumtirdzniecības pamatpakalpojumus.

Regulators identificē mazumtirdzniecības pakalpojumiem nepieciešamos vairumtirdzniecības pakalpojumus, elektronisko sakaru tīkla ieguldījumus un citus nepieciešamos alternatīvā komersanta ieguldījumus. Regulators nosaka atbilstošās pakārtotās izmaksas, kas rodas, lai sniegtu šo mazumtirdzniecības pakalpojumu, kuru galalietotāji pieprasa. Stacionārā stāvokļa pieeju var uzskatīt par diskontētas naudas plūsmas (turpmāk – DCF⁷) pieejas pragmatisku un saprātīgu tuvinājumu, jo īpaši, ja nav pieejamas pārbaudītas datu ievades turpmākajai attīstībai, kas jāiestata DCF modelī. Praksē stacionārā stāvokļa modelis tiek regulāri atjaunināts (piemēram, katru gadu), lai izvairītos no novirzēm starp modeļa pieņēmumiem un tirgus realitāti.

⁶ Angļu val. – *Steady State Approach*

⁷ Angļu val. – *Discounted Cash Flow*

Stacionārā stāwokļa pieeja nodrošina Cenu starpības aprēķinam nepieciešamo informāciju par katru konkrēto periodu. Tajā pašā laikā izmaksas un ieņēmumi tiek pareizi attiecināti laikā un vajadzības gadījumā tiek diskontēti. Stacionārā stāwokļa pieeja ir ļoti caurredzama un praktiska.

Konsultāciju dokumenta 2.pielikumā pievienotā rokasgrāmata pietiekamas cenu starpības aprēķina modeļa lietošanai ir informatīva, un tajā izmantotie termini var atšķirties no Metodikas projektā izmantotajiem terminiem.

Priekšsēdētāja R. Irkļa p.i. padomes loceklis

I. Birziņš

* DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.

Pietiekamas cenu starpības aprēķināšanas metodika elektronisko sakaru nozarē

Izdota saskaņā ar [Elektronisko sakaru likuma](#)
[8.panta](#) pirmās daļas 12.punktu un
likuma “[Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem](#)”
[25.panta](#) pirmo daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Pietiekamas cenu starpības aprēķināšanas metodika elektronisko sakaru nozarē (turpmāk – metodika) nosaka:
 - 1.1. iesniedzamās informācijas veidu, apjomu un iesniegšanas termiņus, kādā elektronisko sakaru komersants, kuram noteikta būtiska ietekme tirgū un tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistība par pietiekamu vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības cenu starpību (turpmāk – regulētais komersants), iesniedz nepieciešamo informāciju Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai (turpmāk – Regulators);
 - 1.2. pamatprincipus, kā Regulators aprēķina, vai regulētā komersanta vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības pakalpojumu cenu starpība ir pietiekama (turpmāk – Cenu starpība).
2. Metodikā lietoti šādi termini:
 - 2.1. **alternatīvais komersants** – elektronisko sakaru komersants, kas nav regulētais komersants;
 - 2.2. **atgūstamās vienreizējās izmaksas** – vienreizējās izmaksas, kuras regulētais komersants, veicot elektronisko sakaru pakalpojumu pieslēgumu, atgūst no galalietotāja;
 - 2.3. **konkrētais tirgus** – tirgus, kurā regulētajam komersantam ar Regulatora lēmumu ir noteikta būtiska ietekme un tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistība par pietiekamu vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības cenu starpību;
 - 2.4. **pakārtotās izmaksas** – modelētā komersanta izmaksas, kas nav saistītas ar regulētā vairumtirdzniecības pakalpojuma izmaksām, tai skaitā pašu elektronisko sakaru tīkla izmaksas, t.i., visas elektronisko sakaru tīkla izmaksas, kas radušās papildus tām elektronisko sakaru tīkla izmaksām, kuras jau ir iekļautas vairumtirdzniecības piekļuves tarifā, izmaksas par noslodzes pabeigšanu citos elektronisko sakaru tīklos, citas izmaksas (numura saglabāšana utt.), mazumtirdzniecības izmaksas, kopīgo izmaksu uzcenojums;
 - 2.5. **pakārtotais tīkls** – modelētā komersanta pamattīkls, kas nepieciešams regulētā vairumtirdzniecības pakalpojuma saņemšanai;
 - 2.6. **mazumtirdzniecības pakalpojumi** – alternatīvā komersanta piedāvātie mazumtirdzniecības pakalpojumi, kurus tas sniedz, izmantojot regulētos vairumtirdzniecības pakalpojumus; alternatīvais komersants mazumtirdzniecības pakalpojumus var sasaistīt piedāvājumā ar citiem mazumtirdzniecības pakalpojumiem, kuru sniegšanai neizmanto regulētos vairumtirdzniecības pakalpojumus;

- 2.7. **modelētais komersants** – Regulatora modelēts alternatīvais komersants, kuram Regulators, izmantojot REO metodi, aprēķina spēju rentabli sniegt mazumtirdzniecības pakalpojumus, izmantojot regulētos vairumtirdzniecības pakalpojumus;
 - 2.8. **regulētie vairumtirdzniecības pakalpojumi** – vairumtirdzniecības pakalpojumi, kuri ir iekļauti konkrētā tirgus definīcijā;
 - 2.9. **REO metode** – cenu starpības aprēķināšanas metode, kas novērtē alternatīvā operatora spēju gūt peļņu no mazumtirdzniecības elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanas, izmantojot regulētos vairumtirdzniecības pakalpojumus.
 - 2.10. **vienreizējās izmaksas** – pirmreizējās izmaksas par regulētā komersanta elektronisko sakaru tīkla iekārtām galalietotāja telpās un to uzstādīšanu.
3. Metodikā lietoti šādi saīsinājumi:
- 3.1. **CPE** (*Customer-Premises Equipment*) – elektronisko sakaru komersanta elektronisko sakaru tīkla iekārta galalietotāja telpās;
 - 3.2. **FTTH** (*Fiber to the Home*) – optisko šķiedru kabeļu nodrošināšana līdz galalietotāja telpām;
 - 3.3. **GPON** (*Gigabit-Capable Passive Optical Network*) – gigabitu pasīvais optiskais tīkls;
 - 3.4. **IP** (*Internet Protocol*) – Interneta protokols;
 - 3.5. **LRIC+** (*Long-run Incremental Costs Plus*) – ilgtermiņa papildu izmaksu plus modelis. Papildu izmaksas ir izmaksas, kas rodas, saražojot/sniedzot vienu papildu produkta/pakalpojuma vienību;
 - 3.6. **NGA** (*Next Generation Access Network*) – nākamās paaudzes piekļuves tīkli;
 - 3.7. **REO** (*Reasonably Efficient Operator*) – pietiekami efektīvs komersants;
 - 3.8. **EPMU** (*Equi-Proportional Mark-Up*) – vienādi proporcionāls uzcenojums ir metodika, ko parasti izmanto saistībā ar LRIC+ modelēšanu;
 - 3.9. **OSI** (*Open Systems Interconnection*) – atvērto sistēmu saskarne;
 - 3.10. **VULA** (*Virtual Unbundled Local Access*) – virtuālā atsaistīšana.

II. Informācijas sniegšanas prasības

4. Lai sagatavotu informāciju iesniegšanai Regulatoram Cenu starpības aprēķināšanai, regulētais komersants veic šādas darbības:
 - 4.1. nosaka mazumtirdzniecībā sniegto tarifu plānus ar lielāko galalietotāju skaitu, kuru kopējais galalietotāju skaits uz iepriekšējā kalendārā gada 31.decembri bija vismaz 85% vai galalietotāju skaits bija vismaz pieci procenti no katras pakalpojumu grupas galalietotāju kopskaita katrā no šīm elektronisko sakaru pakalpojumu grupām (turpmāk – vadošie pakalpojumi):
 - 4.1.1. tarifu plāns, kurā iekļauts tikai balss telefonijas pakalpojums;
 - 4.1.2. tarifu plāns, kurā iekļauts tikai publiskā interneta piekļuves pakalpojums;
 - 4.1.3. tarifu plāns, kurā iekļauts tikai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojums publiskajos elektronisko sakaru tīklos (turpmāk – televīzijas pakalpojums);
 - 4.1.4. tarifu plāns, kurā iekļauti tikai publiskā interneta piekļuves pakalpojums un balss telefonijas pakalpojums;
 - 4.1.5. tarifu plāns, kurā iekļauti tikai publiskā interneta piekļuves pakalpojums un televīzijas pakalpojums;
 - 4.1.6. tarifu plāns, kurā iekļauti tikai publiskā interneta piekļuves pakalpojums, balss telefonijas pakalpojums un televīzijas pakalpojums;
 - 4.2. aprēķina katra vadošā pakalpojuma kopējo galalietotāju skaitu uz iepriekšējā kalendārā gada 31.decembri šādi: summē attiecīgā pakalpojuma galalietotāju skaitu iepriekšējā kalendārā gada katra mēneša pēdējā datumā.

5. Regulētais komersants iesniedz Regulatoram Cenu starpības aprēķināšanai šādu informāciju:
 - 5.1. par katru vadošo pakalpojumu:
 - 5.1.1. galalietotāju skaits iepriekšējā kalendārajā gadā;
 - 5.1.2. tarifu bez piemērotas atlaides;
 - 5.1.3. ieņēmumus iepriekšējā kalendārajā gadā;
 - 5.1.4. elektronisko sakaru pakalpojumu līgumā noteiktā interneta piekļuves pakalpojuma pieslēguma ātruma diapazona, kas raksturo parasti pieejamo pieslēguma ātrumu un maksimālo (reklamēto) pieslēguma ātrumu, augšējo robežvērtību;
 - 5.1.5. pieslēguma ātrumu, kāds vidēji nodrošināts vislielākās noslodzes stundās⁸, procentos no elektronisko sakaru pakalpojumu līgumā noteiktā pieslēguma ātruma diapazona augšējās robežvērtības;
 - 5.1.6. minimālo garantēto pieslēguma ātrumu procentos no elektronisko sakaru pakalpojumu līgumā noteiktā pieslēguma ātruma diapazona augšējās robežvērtības;
 - 5.2. atgūstamo vienreizējo izmaksu īpatsvaru;
 - 5.3. vidējo elektronisko sakaru pakalpojuma līguma ilgumu, kas ir regulētā komersanta galalietotāja vidējais piesaistes laiks, kurā regulētais komersants atgūst investīcijas, ko tas ir veicis galalietotāja piesaistīšanai un pieslēguma izveidošanai;
 - 5.4. vislielākās noslodzes stundas korekciju;
 - 5.5. jaunu FTTH GPON piekļuves līniju īpatsvaru – cik procenti no visām esošajām regulētā komersanta FTTH GPON līnijām ir izbūvētas pēdējo 12 mēnešu laikā;
 - 5.6. nacionālo un reģionālo datu plūsmas nodošanas punktu skaitu;
 - 5.7. aktīvo piekļuves līniju skaitu pa tehnoloģijām katram piekļuves mezglam;
 - 5.8. Regulatora pieprasīto citu informāciju.
6. Regulētais komersants atgūstamo vienreizējo izmaksu īpatsvaru procentos aprēķina šādi: saskaita atgūstamās vienreizējās izmaksas, kuras izdala ar kopējām vienreizējām izmaksām. Atgūstamo vienreizējo izmaksu īpatsvars ir 100%, ja regulētā komersanta galalietotājs tās ir apmaksājis pilnā apjomā. Ja regulētais komersants piedāvā galalietotājam iekārtas un to uzstādīšanu bez maksas, atgūstamo vienreizējo izdevumu īpatsvars ir 0%.
7. Vidējo elektronisko sakaru pakalpojuma līguma ilgumu regulētais komersants rēķina šādi: saskaita iepriekšējo pilno 12 kalendāro mēnešu laikā pārtraukto un arī spēkā esošo elektronisko sakaru pakalpojumu līgumu ilgumus mēnešos un izdala ar šo līgumu kopējo skaitu.
8. Regulētais komersants vislielākās noslodzes stundas korekciju iegūst, vislielākās noslodzes stundas diennaktī noslodzi, kas paliek regulētā komersanta elektronisko sakaru tīklā, dalot ar kopējo vislielākās stundas noslodzi.
9. Regulētais komersants sagatavo un iesniedz Regulatoram Cenu starpības aprēķināšanai šīs metodikas 4. un 5.punktā noteikto informāciju šādos termiņos:
 - 9.1. trīs mēnešu laikā pēc dienas, kad regulētajam komersantam ir stājusies spēkā Regulatora noteiktā tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistība par pietiekamas vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības cenu starpības nodrošināšanu;
 - 9.2. 30 dienu laikā pēc regulētā komersanta piekļuves pamatpiedāvājuma vai tā grozījumu publicēšanas vai regulēto vairumtirdzniecības pakalpojumu tarifu izmaiņām;
 - 9.3. pēc Regulatora pieprasījuma.
10. Regulētais komersants rakstveidā informē Regulatoru par šādām izmaiņām saistībā ar vadošiem pakalpojumiem 30 dienu laikā no šo izmaiņu brīža:

⁸ Angļu val. – *Peak Hour Bandwidth*

- 10.1. vadošā pakalpojuma tarifs ir mainījies;
- 10.2. regulētais komersants ir pārtraucis sniegt kādu no tarifu plāniem, kas iepriekš Regulatoram paziņots kā vadošais pakalpojums un ir jauns vadošais pakalpojums attiecīgajā pakalpojumu grupā.
11. Regulators aprēķina katra vadošā pakalpojuma vidējo tarifu šādi: ieņēmumus no vadošā pakalpojuma daļa ar vadošā pakalpojuma kopējo galalietotāju skaitu iepriekšējā kalendārajā gadā.
12. Ja regulētais komersants iepriekšējā kalendārajā gadā nav sniedzis konkrēto vadošo pakalpojumu vai kopš iepriekšējā kalendārā gada 31.decembra ir mainījis vadošā pakalpojuma tarifu, Regulators pieņem, ka vadošā pakalpojuma vidējais tarifs ir regulētā komersanta vadošajam pakalpojumam noteiktais tarifs Cenu starpības aprēķināšanas brīdī.

III. Cenu starpības pārbaudes darbības pamatprincipi

13. Regulators Cenu starpības aprēķinu piemēro ne tikai attiecībā uz NGA platjoslas pakalpojumiem, bet arī standarta platjoslas pakalpojumiem ar lejupielādes ātrumu līdz 30 Mb/s. Regulators var piemērot Cenu starpības aprēķinu regulētā komersanta sniegtajiem pakalpojumiem gan pirms pakalpojuma piedāvāšanas tirgū (*ex-ante*), gan jau esošam piedāvātajam pakalpojumam (*ex-post*).
14. Cenu starpība ir pietiekama, ja starpība starp modelētā komersanta ieņēmumiem no mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanas un saistītajām izmaksām par regulēto vairumtirdzniecības pakalpojumu izmantošanu sedz modelētā komersanta pakārtotās izmaksas, ieskaitot konkurētspējīgu kapitāla atdevi.
15. Regulators Cenu starpības aprēķinā ietver šādu trīs galveno mainīgo lielumu aprēķināšanu:
 - 15.1. regulēto vairumtirdzniecības pakalpojumu tarifi katram vadošajam pakalpojumam;
 - 15.2. vadošo pakalpojumu mazumtirdzniecības tarifi, kurus modelētais komersants piedāvā, izmantojot regulētos vairumtirdzniecības pakalpojumus;
 - 15.3. pakārtotās izmaksas.
16. Regulators, nosakot atbilstošo regulētā vairumtirdzniecības pakalpojuma tarifu, ņem vērā tikai to regulēto vairumtirdzniecības pakalpojumu elementu tarifus, par kuriem modelētais komersants maksā regulētajam komersantam. Regulators regulētā vairumtirdzniecības pakalpojuma tarifā ietver periodiskas un vienreizējas maksas, kā arī maksas par savienojumiem, pakalpojumu nodrošināšanu un atcelšanu u.c. Regulators vienreizējās maksas diskontē un sadala attiecīgajā laika periodā pa mēnešiem.
17. Regulators izveido modelēto komersantu, kas ir balstīts uz regulētā komersanta datiem, mērogojot tos atbilstoši REO metodei. Regulators cenu starpības aprēķinā mērogo modelētā komersanta elektronisko sakaru tīklu, galalietotāju skaitu, saistīto noslodzi, sniegtos mazumtirdzniecības pakalpojumus, sniegto mazumtirdzniecības pakalpojumu tarifus un pakārtoto tīklu. Regulators aprēķinā izmanto regulētā komersanta vairumtirdzniecības piekļuves tīkla mezgla galalietotāju skaitu, saistīto noslodzi, izmantotos elektronisko sakaru pakalpojumus un citus regulētā komersanta un alternatīvo komersantu datus.
18. Regulators aprēķina modelētā komersanta mērogu un efektivitātes līmeni, izmantojot REO metodi.
19. Regulators, izmantojot REO metodi, mērogo modelētā komersanta elektronisko sakaru tīklu šādi:
 - 19.1. modelēta komersanta elektronisko sakaru tīklu mērogo tādām galalietotāju skaitam, kas ir relatīvā daļa no regulētā komersanta galalietotāju skaita;
 - 19.2. relatīvo daļu aprēķina šādi: lielākā alternatīvā komersanta konkrētā tirgus daļu daļa ar regulētā komersanta konkrētā tirgus daļu.
20. Regulators, veidojot modelēto komersantu, ņem vērā šādus regulētā komersanta ieņēmumus:

- 20.1. ieņēmumus no mazumtirdzniecības pakalpojumiem, kurus tas sniedz, izmantojot regulētos vairumtirdzniecības pakalpojumus;
- 20.2. ieņēmumus, kuri ir saistīti ar elektronisko sakaru tīkla iekārtām galalietotāju telpās, kas ir nepieciešamas vadošo pakalpojumu sniegšanai, un kuri ir iekļauti vadošā pakalpojuma mazumtirdzniecības tarifā vai par kuriem ir noteikta papildmaksa atsevišķi;
- 20.3. visi papildu ieņēmumi saistībā ar vadošajiem pakalpojumiem.
21. Regulators Cenu starpības aprēķinā neņem vērā ar saturu saistītos pakalpojumus.
22. Regulators ņem vērā attiecīgās ieņēmumu sastāvdaļas, ieskaitot periodiskos un vienreizējos tarifu elementus, piemēram, pieslēguma maksu. Regulators vienreizējos tarifu elementus sadala pa mēnešiem uz periodu, kas atbilst vidējam elektronisko sakaru pakalpojuma līguma ilgumam.
23. Regulators ieņēmumu aprēķināšanai var izmantot dažādus informācijas un datu avotus, piemēram, alternatīvo komersantu sniegtos datus vai tirgus datus.
24. Regulators, aprēķinot modelētā komersanta mēneša ienākumus, ņem vērā regulētā komersanta:
 - 24.1. piemērotās pastāvīgās (vismaz 12 mēneši) atlaides mazumtirdzniecības pakalpojumiem;
 - 24.2. īslaicīgi samazinātos tarifus mazumtirdzniecības pakalpojuma veicināšanai;
 - 24.3. veicināšanas akcijas, kurās nepiemēro maksu par atsevišķiem elementiem, piemēram, pieslēguma maksu;
 - 24.4. galalietotājiem sniegtās bezmaksas dāvanas, piemēram, maršrutētāji, modemi u.c. Regulators tās novērtē saskaņā ar to ražošanas izmaksām vai pirkuma cenu.
25. Regulators pašu elektronisko sakaru tīkla izmaksas aprēķina, pamatojoties uz modelētā komersanta elektronisko sakaru tīklu, izmantojot REO metodi un tā rīcībā esošos alternatīvā komersanta un regulētā komersanta datus un informāciju par regulēto vairumtirdzniecības pakalpojumu tarifiem.
26. Regulators modelētā komersanta pašu elektronisko sakaru tīkla izmaksās ietver šādus elementus:
 - 26.1. CPE;
 - 26.2. iekārtas kopīgas izvietojšanas vietā (piemēram, IP komutatorus, pieslēgvietas);
 - 26.3. iekārtu uzturēšanas un ekspluatācijas izmaksas;
 - 26.4. atvilci un starptautiskās datu pārraides kapacitāti;
 - 26.5. elektronisko sakaru tīkla vispārējās ekspluatācijas izmaksas;
 - 26.6. pašu elektronisko sakaru tīkla infrastruktūras kapitāla izmaksas.
27. Regulators modelētā komersanta elektronisko sakaru tīkla elementus mērogo tā, lai tie atspoguļotu modelētā komersanta tirgus daļu. Regulators pieņem, ka eksistē efektīva IP elektronisko sakaru tīkla struktūra. Regulators elektronisko sakaru tīkla iekārtām aprēķina nolietojumu atbilstoši attiecīgajam ekonomisko aktīvu kalpošanas laikam. Regulators modelējot pieņem, ka modelētais komersants balss telefonijas pakalpojumu sniedz, izmantojot balss IP tehnoloģiju.
28. Regulators modelētā komersanta noslodzes pabeigšanas izmaksas citos elektronisko sakaru tīklos vai starpsavienojuma un tranzīta izmaksas balsta uz alternatīvā komersanta veiktajiem maksājumiem citiem elektronisko sakaru komersantiem.
29. Regulators modelētā komersanta ieņēmumos ieskaita ieņēmumus no ienākošās noslodzes no citiem elektronisko sakaru tīkliem, kurus balsta uz alternatīvā komersanta saņemtajiem maksājumiem no citiem elektronisko sakaru komersantiem.
30. Kopīgās izmaksas ir izmaksas administrācijas un vadības līmenī, kuras nav iespējams attiecināt uz atsevišķiem pakalpojumiem. Regulators kopīgo izmaksu attiecināšanai izmanto EPMU metodi. Regulators procentuālo uzcenojumu aprēķina kā kopējo kopīgo

izmaksu attiecību pret kopējām papildu izmaksām. Regulators, izmantojot EPMU, sadala izmaksas uz visiem attiecīgajiem pakalpojumiem vienādās procentuālās daļās.

31. Ja Regulatoram nav pieejams pietiekams datu un informācijas apjoms, tas neizmanto EPMU metodi, bet nosaka kopīgās izmaksas kā īpatsvaru no saistītajiem mazumtirdzniecības ieņēmumiem bez pievienotās vērtības nodokļa.

IV. Cenu starpības aprēķina parametri un metodika

32. Regulators Cenu starpības aprēķinu piemēro tām regulētā komersanta piekļuves tīkla arhitektūrām un tehnoloģijām, kurām regulētajam komersantam ir noteiktas saistības konkrētajā tirgū.
33. Regulators, aprēķinot Cenu starpību, izvēlas tikai šos konkrētā tirgus regulētos vairumtirdzniecības pakalpojumus:
 - 33.1. VULA;
 - 33.2. Piekļuve datu plūsmai reģionālajā līmenī OSI 2 slānī;
 - 33.3. Piekļuve datu plūsmai reģionālajā līmenī OSI 3 slānī;
 - 33.4. Piekļuve datu plūsmai nacionālajā līmenī OSI 2 slānī;
 - 33.5. Piekļuve datu plūsmai nacionālajā līmenī OSI 3 slānī.
34. Regulators aprēķina modelētā komersanta pakārtotā tīkla izmaksas, nosakot vajadzīgos resursus un iekārtas, kas nepieciešami, lai modelētais komersants sniegtu galalietotājiem tiem nepieciešamos elektronisko sakaru pakalpojumus ar tiem nepieciešamo noslodzi.
35. Regulators, veicot Cenu starpības aprēķinu, ņem vērā izmaksas, kas rodas alternatīvajam komersantam. Tās var nesakrist ar izmaksām, kas rodas regulētajam komersantam, piemēram, vienreizējas maksas par piekļuves pakalpojuma ierīkošanu.
36. Regulators mazumtirdzniecības izmaksu aprēķinu atšķirībā no vairumtirdzniecības izmaksu aprēķina balsta uz vienkāršotiem darbības izdevumiem, kas ir orientēti uz mazumtirdzniecības izmaksām.
37. Regulators, mazumtirdzniecības izmaksu aprēķināšanai var izmantot datus, kas iegūti no regulētā komersanta. Izmantojot šos datus par izmaksām kā atsauci, iespējams piemērot pamatotas mēroga un efektivitātes korekcijas.
38. Regulators kapitāla atdeves likmi aprēķina pirmsnodokļu, nominālā izteiksmē saskaņā ar formulu: $WACC = \frac{E}{(E+D)} \times (RFR + \beta_e \times ERP) \times \frac{1}{(1-t)} + \frac{D}{(E+D)} \times (RFR + DP)$, kur
 - WACC – kapitāla atdeves likme;
 - $E/(E+D)$ – pašu kapitāla īpatsvars kopējā kapitālā;
 - RFR – bezriskā likme;
 - β_e – pašu kapitāla beta koeficients;
 - ERP – tirgus riska piemaksa;
 - t – uzņēmumu ienākuma nodokļa likme;
 - $D/(E+D)$ – aizņemtā kapitāla īpatsvars kopējā kapitālā;
 - DP – aizņemšanās riska piemaksa.
 Regulators, aprēķinot kapitāla atdeves likmi, ievēro Eiropas Elektronisko sakaru regulējošās iestādes publicēto ziņojumu par kapitāla atdeves likmes parametru aprēķiniem.
39. Regulators izmanto vidējo svērto kapitāla atdeves likmi, lai aprēķinātu modelētā komersanta elektronisko sakaru tīkla kapitālizdevumus un lai diskontētu un sadalītu vienreizējos vairumtirdzniecības ieguldījumus un mazumtirdzniecības cenu sastāvdaļas pa gadiem vidējā elektronisko sakaru pakalpojuma līguma ilguma periodā.
40. Regulators nosaka attiecīgo laika periodu, par kuru pieprasa informāciju un veic Cenu starpības aprēķinu.

41. Regulators attiecīgā laika perioda noteikšanai izmanto vidējo elektronisko sakaru pakalpojuma līguma ilgumu mazumtirdzniecības pakalpojumiem. Vidējā elektronisko sakaru pakalpojuma līguma ilguma termiņā komersants no galalietotāja atgūst:
 - 41.1. pakārtotās izmaksas, kuras sadalītas pa gadiem ar attiecīgajam aktīvam atbilstošu amortizācijas metodi un atbilstošu aktīvu ekspluatācijas ilgumu;
 - 41.2. citas pakārtotās izmaksas, kuras neapreķina pa gadiem, piemēram, galalietotāja piesaistīšanas izmaksas, un kuras modelētais komersants atgūst no galalietotāja tā elektronisko sakaru pakalpojuma līguma darbības laikā.
42. Regulators identificē mazumtirdzniecības pakalpojumiem nepieciešamos regulētos vairumtirdzniecības pakalpojumus, elektronisko sakaru tīkla ieguldījumus un citus nepieciešamos modelētā komersanta ieguldījumus. Regulators nosaka atbilstošās pakārtotās izmaksas, kas rodas, lai sniegtu šo mazumtirdzniecības pakalpojumu.
43. Regulators izmanto stacionārā stāvokļa pieeju⁹, lai iegūtu ikmēneša ieņēmumus un izmaksas. Regulators attiecina ienākošās un izejošās naudas plūsmas (ieņēmumi un izmaksas) laika posmā atbilstoši cēloņsakarībām, diskontē ienākošās un izejošās naudas plūsmas līdz pašreizējam brīdim un sadala attiecīgajā laika periodā, lai aprēķinātu nemainīgus ikmēneša izmaksas un ieņēmumus. Regulators šim aprēķinam izmanto anuitātes formulu un aktīva kalpošanas laiku vai vidējo elektronisko sakaru pakalpojuma līguma ilgumu).
44. Regulators izmanto šādu anuitātes formulu:

$$P = PMT * \frac{1 - \left(\frac{1}{(1+r)^n}\right)}{r},$$

kur

P – nākotnes naudas plūsmas šodienas vērtība;

PMT – naudas plūsma gadā;

r – procentu likme;

n – periodu skaits.

45. Regulators, izmantojot stacionārā stāvokļa pieeju, var ņemt vērā arī tirgus attīstību, Regulatoram pielāgojot galalietotāju skaitu, tarifu izmaiņas un citus tirgus datus.
46. Regulators Cenu starpības aprēķinā ņem vērā tikai tos modelētā komersanta ienākumus un izmaksas tikai no tām pakalpojumu sastāvdaļām, kuras tas piedāvā, izmantojot regulētos vairumtirdzniecības pakalpojumus.
47. Modelētā komersanta sniegtie pakalpojumi, kurus Regulators neņem vērā, var būt gan daļa no sasaistītiem pakalpojumiem (turpmāk – pakotnes pakalpojumi), gan pievienoti sasaistītajiem pakalpojumiem kā papildizvēle (turpmāk – papildizvēle).
48. Pakotnes pakalpojuma gadījumā, lai aprēķinātu ieņēmumus, kas ir izmantojami Cenu starpības aprēķinā, Regulators rīkojas šādi:
 - 48.1. ja vērā neņemamais pakalpojums ietilpst modelētā komersanta standarta piedāvājumā, lai noteiktu summu (tarifu), kuru ir nepieciešams atņemt no mazumtirdzniecības sasaistīto pakalpojumu tarifa, Regulators veic šādas darbības:
 - 48.1.1. ja regulētais komersants sniedz līdzīgu mazumtirdzniecības pakalpojumu par atsevišķu tarifu, no pakotnes pakalpojumu tarifa atņem vērā neņemamā pakalpojuma atsevišķo tarifu, iegūto summu reizinot ar pakotnes pakalpojumu galalietotāju (pieslēgumu) skaitu;
 - 48.1.2. ja regulētais komersants līdzīgu pakalpojumu nesniedz, bet citi alternatīvie komersanti sniedz līdzīgu pakalpojumu par atsevišķu tarifu, Regulators izmanto lielākā pēc ieņēmumiem alternatīvā komersanta noteikto tarifu;

⁹ Angļu val. – *Steady State Approach*

- 48.1.3. ja citi alternatīvie komersanti nepiedāvā atsevišķi vērā neņemamo pakalpojumu Latvijas Republikā, Regulators izmanto salīdzinošo novērtēšanu, kas ir balstīta uz ārvalsts praksi vai citiem tirgus datiem;
- 48.2. ja pakotnes pakalpojumu modelētais komersants piedāvā ar atlaidi, salīdzinot ar katra pakalpojuma atsevišķo tarifu summu, Regulators atlaidi sadala proporcionāli starp aplūkotajiem mazumtirdzniecības pakalpojumiem un vērā neņemamajiem pakalpojumiem.
49. Ja vērā neņemamais pakalpojums ir pievienots vadošajam pakalpojumiem papildizvēles veidā un galalietotājam ir tiesības to izvēlēties, Regulators veic šādas darbības:
- 49.1. Regulators ņem vērā tikai mazumtirdzniecības ieņēmumus no vadošā pakalpojuma, kuru piedāvā, izmantojot vairumtirdzniecības pakalpojumus;
- 49.2. pēc tam Regulators aprēķina atlaides, kuras modelētais komersants ir piešķīris vērā neņemamam pakalpojumam šādi: no atsevišķo pakalpojuma tarifu summas atņem vadošo un papildizvēles pakalpojumu tarifu summu. Pēc tam Regulators no vadošā pakalpojuma tarifa atņem iegūto rezultātu, starpību reizina ar galalietotāju (pieslēgumu) skaitu;
- 49.3. Regulators atlaidi sadala proporcionāli starp aplūkotajiem mazumtirdzniecības pakalpojumiem un vērā neņemamajiem pakalpojumiem.
50. Regulators veic Cenu starpības aprēķinu šādos gadījumos:
- 50.1. 12 mēnešu laikā pēc tam, kad Regulators noteicis regulētajam komersantam tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību par pietiekamu Cenu starpību;
- 50.2. trīs mēnešu laikā pēc regulētā komersanta piekļuves pamatpiedāvājuma publicēšanas vai piekļuves pakalpojumu tarifu izmaiņām;
- 50.3. trīs mēnešu laikā pēc informācijas saņemšanas par vadošā pakalpojuma vai tā tarifa izmaiņām.
51. Regulators triju mēnešu laikā pēc šīs metodikas 5.punktā noteiktās informācijas saņemšanas veic Cenu starpības aprēķinu.
52. Regulators 30 dienu laikā pēc Cenu starpības aprēķina veikšanas publicē informāciju par konstatēto rezultātu savā tīmekļvietnē.

V. Noslēguma jautājumi

53. Atzīt par spēku zaudējušu Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2016.gada 10.marta lēmumu Nr.1/5 “Pietiekamas pakalpojumu cenu starpības aprēķināšanas metodika elektronisko sakaru nozarē” (Latvijas Vēstnesis, 2016, 52.nr.).
54. Metodika stājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis”.

Priekšsēdētāja R. Irkļa p.i. padomes loceklis

I. Birziņš